

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ОДЕСЬКА ЮРИДИЧНА АКАДЕМІЯ»
ФАКУЛЬТЕТ ЦИВІЛЬНОЇ ТА ГОСПОДАРСЬКОЇ ЮСТИЦІЇ
КАФЕДРА ЦИВІЛЬНОГО ПРАВА
КАФЕДРА ПРАВА ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ ТА ПАТЕНТНОЇ ЮСТИЦІЇ

ШЕРЕШЕВСЬКІ ЦИВІЛІСТИЧНІ ЧИТАННЯ: ЗАХИСТ ПРАВ ПРИВАТНОЇ ОСОБИ В УМОВАХ ВІЙНИ

*МАТЕРІАЛИ
Всеукраїнської наукової конференції*

*Одеса,
3 грудня 2025 року*

Одеса
Фенікс
2025

За загальною редакцією
доктора юридичних наук, професора *Є. Харитонова*

Упорядники-укладачі:

Давидова Ірина Віталівна – д.ю.н., проф. кафедри цивільного права НУ «ОЮА», проф.;
Берназ-Лукавецька Олена Михайлівна – к.ю.н., доц. кафедри цивільного права НУ «ОЮА», доц.;
Павлова Вікторія Георгіївна – к.ю.н., доц. кафедри цивільного права НУ «ОЮА», доц.;
Лешикова Єлизавета Сергіївна – лаборант кафедри цивільного права НУ «ОЮА».

Організаційний комітет Всеукраїнської наукової конференції:

Харитонов Євген Олегович – д.ю.н., завідувач кафедри цивільного права НУ «ОЮА», член-кореспондент НАПрН України, заслужений діяч науки і техніки України, проф.;
Давидова Ірина Віталівна – д.ю.н., проф. кафедри цивільного права НУ «ОЮА», проф.;
Зубар Володимир Михайлович – к.ю.н., проф. кафедри цивільного права НУ «ОЮА», доц.;
Кривенко Юлія Василівна – к.ю.н., доц. кафедри цивільного права НУ «ОЮА», доц.;
Берназ-Лукавецька Олена Михайлівна – к.ю.н., доц. кафедри цивільного права НУ «ОЮА», доц.;
Павлова Вікторія Георгіївна – к.ю.н., доц. кафедри цивільного права НУ «ОЮА», доц.;
Матійко Микола Володимирович – к.ю.н., доц. кафедри цивільного права НУ «ОЮА», доц.;
Лешикова Єлизавета Сергіївна – лаборант кафедри цивільного права НУ «ОЮА».

Матеріали видано в авторській редакції.

Повну відповідальність за достовірність і якість поданого матеріалу несуть учасники Всеукраїнської наукової конференції та їхні наукові керівники, які рекомендували ці матеріали до друку.

III 49 **Шерешевські цивілістичні читання: захист прав приватної особи в умовах війни** : матеріали Всеукр. наук. конф. (Одеса, 3 груд. 2025 р.) [Електронне видання] / за заг. ред. Є. Харитонова ; НУ «Одес. юрид. академія». – Одеса : Фенікс, 2025. – 250 с. – Режим доступу: ...
ISBN 978-617-8763-00-8

Збірник містить результати наукових досліджень, присвячених питанням захисту прав приватної особи. У виданні представлено актуальні теоретичні та прикладні напрацювання, що висвітлюють питання окремих аспектів захисту прав приватної особи, удосконалення механізму правового регулювання, створення нових правових інститутів, доповнення чинних нормативно-правових актів, що своєю чергою додатково актуалізує оновлення цивільного законодавства на підґрунті загального концепту приватного права.

Збірник адресовано студентам, викладачам, науковцям і всім, хто цікавиться теорією, практикою, історією та перспективами розвитку правової науки.

УДК 347.1/7

Зубар Володимир Михайлович ПОНЯТТЯ ПЕРІОДИЧНОЇ ВЛАСНОСТІ	104
Ігнатенко Сергій Сергійович ВПЛИВ РЕФОРМУВАННЯ СПРОЩЕНОЇ СИСТЕМИ ОПОДАТКУВАННЯ НА РЕАЛІЗАЦІЮ ОСОБОЮ ПРАВА НА ПІДПРИЄМНИЦЬКУ ДІЯЛЬНІСТЬ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ.....	108
Калітенко Оксана Михайлівна ТРАНСФОРМАЦІЯ МЕХАНІЗМІВ ЦИВІЛЬНО-ПРАВОВОГО ЗАХИСТУ ПРИВАТНОЇ ОСОБИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ: ПРОБЛЕМИ АДАПТАЦІЇ ТА НАПЯМИ МОДЕРНІЗАЦІЇ.	112
Калтишев Антон Олександрович ПРАВО НА ОСОБИСТИЙ ГЕРБ ЯК НОВЕ ОСОБИСТЕ НЕМАЙНОВЕ ПРАВО ФІЗИЧНОЇ ОСОБИ	116
Кірсанов Олексій Володимирович ШАХРАЙСТВО ТА ПІДРОБКА ОСОБИСТИХ ДАНИХ: АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ТА ВИКЛИКИ СУЧАСНОСТІ.....	119
Кліменко Віра Вадимівна ПРАВО ВЛАСНОСТІ В УМОВАХ ВІЙНИ	122
Коваленко Сергій Олегович АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ВИКОНАННЯ СПАДКОВОГО ДОГОВОРУ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ	125
Кривенко Юлія Василівна ЦИВІЛЬНО-ПРАВОВИЙ ЗАХИСТ ВОЛОНТЕРІВ В УМОВАХ ГІБРИДНОЇ ВІЙНИ	129
Ксьондзик Юрій Юрійович ДОБРОСОВІСНІСТЬ І ЗЛОВЖИВАННЯ ПРАВОМ У ЦИВІЛЬНОМУ ПРАВІ УКРАЇНИ	131
Левківський Богдан Казимирович ОКРЕМІ АСПЕКТИ ВИРІШЕННЯ СУДОМ СПОРІВ ЩОДО УЧАСТІ У ВИХОВАННІ ДИТИНИ В УМОВАХ ВІЙНИ.....	137
Майданик Роман Андрійович ПРИНЦИПИ РЕЧОВОГО ПРАВА В УМОВАХ ОНОВЛЕННЯ (РЕКОДИФІКАЦІЇ) ЦИВІЛЬНОГО ЗАКОНОДАВСТВА УКРАЇНИ	139
Маковій Віктор Петрович ЕКСТРАОРДИНАРНІ ДЕТЕРМІНАНТИ ТЕМПОРАЛЬНИХ ОБМЕЖЕНЬ ЦИВІЛЬНИХ ПРАВ	152
Матійко Микола Володимирович ОКРЕМІ ФУНКЦІОНАЛЬНІ АСПЕКТИ СУБ'ЄКТИВНОГО ЦИВІЛЬНОГО ПРАВА	156

Кривенко Юлія Василівна,
кандидатка юридичних наук, доцентка,
доцентка кафедри цивільного права
Національного університету
«Одеська юридична академія»

ЦИВІЛЬНО-ПРАВОВИЙ ЗАХИСТ ВОЛОНТЕРІВ В УМОВАХ ГІБРИДНОЇ ВІЙНИ

Волонтерська діяльність в Україні набула особливого значення в умовах воєнного стану, коли мільйони громадян долучилися до підтримки Збройних Сил та громадян, які постраждали внаслідок російської агресії.

Дослідження чинного законодавства у сфері захисту населення в умовах воєнного стану дає змогу виявити низку прогалин, що не відповідають вимогам та стандартам вітчизняного й міжнародного права. Однією з таких прогалин є недостатнє врегулювання питань цивільно-правового захисту волонтерів в Україні.

Відсутність комплексного законодавчого регулювання призводить до ситуацій, коли волонтери стикаються з порушеннями цивільних, трудових та інших прав без можливості ефективного правового захисту.

Особливої актуальності набуває питання цивільно-правового захисту волонтерів, оскільки значна частина волонтерської діяльності здійснюється на основі договірних відносин та у взаємодії з громадськими, волонтерськими та благодійними організаціями. Дослідження правових засобів захисту прав волонтерів є необхідним для формування ефективної системи гарантій та стимулювання подальшого розвитку волонтерського руху в Україні.

Конституція України гарантує державний захист прав і свобод людини і громадянина.[1] Цивільно-правовий захист конкретизує цю конституційну норму: кожен, чиє суб'єктивне право порушено або оспорується, має право звернутися за захистом до компетентних органів. [2] Держава бере на себе зобов'язання за допомогою своїх органів сприяти відновленню порушеного правового стану громадянина чи іншого суб'єкта, зокрема волонтера. [3]

Для належного врегулювання визначених питань, на нашу думку, необхідно:

- врегулювати правові відносини між суб'єктами у сфері розвитку волонтерської діяльності в умовах воєнного стану;

- сформувати єдину базу нормативних актів, у якій належну увагу буде приділено правовому регулюванню захисту, соціальних гарантій та пільг для волонтерів.

Норми цього правового інституту мають передбачити процедуру відшкодування завданої шкоди та надання матеріальної допомоги тим з них, хто частково або повністю втратили працездатність під час виконання обов'язку і при цьому не укладали з організацією будь-яких договорів;

- розробити низку соціальних гарантій для сімей волонтерів, які втратили годувальника під час виконання ним волонтерських обов'язків.

Правовою підставою для захисту своїх прав та законних інтересів є виключно цивільно-правовий договір або конкретний нормативно-правовий акт. Судова практика свідчить про те, що волонтери, як правило, через правову неграмотність не укладають цивільно-правових договорів зі своєю волонтерською організацією.

На нашу думку, під механізмом цивільно-правової охорони прав волонтерів слід розуміти закріплену в законі узгоджену систему правових засобів, за допомогою яких забезпечується реалізація юридичних гарантій прав зазначеної категорії громадян, а за необхідності – правовий вплив на суспільні відносини, що виражається у припиненні та попередженні порушень прав волонтерів, а також у відновленні порушених прав.

Елементами механізму цивільно-правової охорони прав волонтерів є: юридичні норми, що закріплюють в абстрактному вигляді їхні загальногромадянські та статусні права; юридичні факти, що лежать в основі виникнення суб'єктивних цивільних прав волонтерів; акти реалізації цих прав; форми та способи їх захисту.

Кожен спосіб захисту цивільного права може застосовуватися в певному процесуальному чи процедурному порядку, який називається формою захисту цивільного права.

Форми захисту встановлені нормами міжнародного права та закріплені у чинному національному законодавстві. Вивчення форм захисту, їх співвідношення, зв'язку із суб'єктивними правами, які потребують захисту, сприяє вирішенню питання про підвідомчість юридичних справ, розмежування компетенції юрисдикційних органів.

Способи захисту цивільних прав волонтерів можна класифікувати за такими підставами:

1. за формою реалізації способу захисту (за суб'єктом, уповноваженим на реалізацію способу захисту): неюрисдикційні або способи самозахисту; змішані; юрисдикційні;

2. за результатом (метою), на який спрямоване застосування того чи іншого способу захисту: припиняючі, відновлювальні, компенсаційні та забезпечувальні;

3. за сферою застосування (законодавчого закріплення): загальні (універсальні) та спеціальні.

Наведена класифікація способів захисту прав волонтерів видається нам найбільш вдалою та повною, оскільки має практичне значення.

Отже, на наш погляд, цивільно-правовий захист волонтерів необхідно уніфікувати з урахуванням особливостей цивільно-правового статусу зазначеної категорії осіб, з наявного інструментарію охоронних заходів визначити найбільш дієві та доцільні.

ЛІТЕРАТУРА:

1. 1.Конституція України. *Відомості Верховної Ради України*. 1996. № 30. Ст. 141.

2. Цивільний кодекс України. *Відомості Верховної Ради України*. 2003. №№ 40-44. Ст.356.

3. Про волонтерську діяльність. *Відомості Верховної Ради України*. 2011. № 42. Ст.435.

*Ксьондзик Юрій Юрійович,
здобувач вищої освіти ступеня доктора
філософії Хмельницького університету
управління та права імені Леоніда Юзькова*

ДОБРОСОВІСНІСТЬ І ЗЛОВЖИВАННЯ ПРАВОМ У ЦИВІЛЬНОМУ ПРАВІ УКРАЇНИ

Добросовісність є однією з фундаментальних засад цивільного права, яка визначає загальну спрямованість поведінки учасників цивільних правовідносин та виконує роль нормативного орієнтира при здійсненні суб'єктивних цивільних прав і виконанні цивільних обов'язків. Як слушно зазначає О. О. Бакалінська, побудова всієї системи приватного права заснована на принципах моральності та до-